

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 23.6.2010
COM(2010)327 окончателен

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

**относно въздействието на Директива 2006/48/ЕО и Директива 2006/49/ЕО върху
икономическия цикъл**

SEC(2010)754

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно въздействието на Директива 2006/48/ЕО и Директива 2006/49/ЕО върху
икономическия цикъл

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Въведение	3
2.	Причини за процикличност и въздействието им върху анализа	4
3.	Цикличност на минималния регулаторен капитал	6
4.	Въздействие на капиталовите изисквания върху кредитната дейност на банките	9
5.	Въздействие на достъпа до кредитиране върху икономическия цикъл.....	11
6.	Логика на изчисляване на капиталовите изисквания	13
7.	Мерки срещу процикличността	15
7.1.	Капиталови буфери и провизии.....	15
7.2.	Смекчаване на МИК	17
7.3.	Ливъридж	17
7.4.	Приети от Комисията мерки	18
7.5.	Заклучения	19
8.	Библиографски източници	21

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Минималните капиталови изисквания за банките съгласно Директивата на ЕС за капиталовите изисквания (ДКИ)¹, основаващи се на рамката Базел II, са чувствителни към риска: с нарастването на риска се увеличава и размерът на капитала, който банките трябва да държат за покриване на този риск и на потенциалните загуби. Следователно, тъй като при икономически спад кредитните и пазарните рискове растат, минималните капиталови изисквания за банките също ще нараснат в съответствие с по-големите рискове. За да покрият тези по-високи изисквания, банките може да бъдат принудени да привлекат допълнителен капитал в момент, когато вследствие на загуби техните капиталови ресурси са намалели и възможностите за набиране на капитал са оскъдни и скъпоструващи. Това евентуално може да ограничи способността на банките да предоставят заеми в икономиката.
2. С оглед на възможността ДКИ да допринесе за процикличното въздействие, наблюдавано във финансовата система при предходната рамка Базел I, в ДКИ бе включен член 156, с който от Европейската комисия (Комисията) се изисква да осъществява периодично наблюдение на това дали ДКИ оказва „*значително въздействие върху икономическия цикъл*“ и вследствие на този преглед да предоставя на Европейския парламент и на Съвета двугодишен доклад, както и съответните подходящи корективни мерки.
3. Настоящият доклад е изготвен за тази цел. Той е изработен в тясно сътрудничество с ЕЦБ и с Комитета на европейските банкови надзорници (КЕБН), които през 2006 г. сформираха Съвместна оперативна група за въздействието на новата капиталова рамка². В допълнение към обсъжданията, проведени от ЕЦБ със заинтересованите страни в рамките на подготовката на нейния анализ, Комисията осъществи две допитвания онлайн, насочени към лицата, получаващи³ и предоставящи заеми⁴. Трябва да се подчертае, че

¹ Обхващаща Директива 2006/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно предприемането и осъществяването на дейност от кредитните институции и Директива 2006/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно капиталовата адекватност на инвестиционните посредници и кредитните институции.

² Съвместната оперативна група за въздействието на новата капиталова рамка има мандат за осъществяване на периодично наблюдение върху нивото и волатилността на минималните капиталови изисквания за банките, определени съгласно ДКИ, и за анализиране на тяхното въздействие върху банковото кредитиране и икономическия цикъл.

³ Допитване до предприятията в ЕС, проведено от 12 август до 28 септември 2009 г. Бизнес средите споделиха посредством Европейската група за допитвания до бизнеса своите наблюдения относно настъпилите след октомври 2008 г. промени в достъпа до и условията на банковото кредитиране. В допитването участваха 429 от членовете на Европейската група за допитвания до бизнеса от 28 държави-членки на ЕС/ЕИП. По отношение на размера на дружествата, участвали в допитването, 59 % от тях бяха малки, 20 % — средни и 21 % — големи предприятия.

⁴ Допитване до банковия сектор в ЕС, проведено от 21 май до 31 август 2009 г. Получени бяха 19 отговора от IT, SI, BE, AT, DE, UK и NL. В допитването участваха банки с преобладаващо частно дялово участие (публично търгувани), национални кооперативни банкови мрежи, както и публично притежавани банки. Някои от отговорите бяха предоставени от национални асоциации, представляващи обединената позиция на своите членове, с което фактически се увеличава броят на отделните кредитни институции, участвали в допитването.

настоящият анализ има индикативен характер, тъй като правилата на ДКИ П⁵ бяха приети едва през 2009 г.

2. ПРИЧИНИ ЗА ПРОЦИКЛИЧНОСТ И ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ИМ ВЪРХУ АНАЛИЗА

4. Регулирането на банковия капитал може евентуално да задълбочи цикличността, характерна за поведението на банките при отпускане на заеми. Поради своята чувствителност към риска се очаква капиталовите изисквания съгласно рамката Базел II, транспонирани в ЕС посредством ДКИ, да нарастват по-силно при рецесия и по-слабо при експанзия на икономиката. Тъй като набирането на допълнителен капитал при спад на икономиката може да струва скъпо на банките, те може да предпочетат да намалят своята кредитна дейност. От друга страна, тъй като при икономически подем капиталовите изисквания се смекчават, банките могат да разполагат с повече свобода за предоставяне на повече и/или на по-рискови заеми спрямо средната стойност в рамките на бизнес цикъла.
5. Отпускането на заеми от страна на банките обаче има процикличен характер и не може да се смята, че цикличните капиталови изисквания сами по себе си оказват задълбочаващо проциклично въздействие. Всъщност причините за процикличния характер на банковото кредитиране са много и често взаимосвързани⁶, като например трудностите при оценяването на риска⁷ и информационната асиметрия⁸ между лицата, получаващи и предоставящи заеми. Освен това процикличността при кредитирането може също да

⁵ Директива 2009/111/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година за изменение на Директиви 2006/48/ЕО, 2006/49/ЕО и 2007/64/ЕО по отношение на банки — филиали на централни институции, определени елементи на собствения капитал, големи експозиции, надзорна уредба и управление при кризи.

⁶ За подробно описание на основните причини за процикличността и на съответната роля на правилата за капиталова адекватност вж. BIS (2008 г.) и Masschelein (2007 г.).

⁷ По-специално, финансовите институции изпитват затруднения при оценката на абсолютното ниво на риска (за разлика от оценката на относителния риск), особено за по-продължителен период от време, и следователно рядко установяват пиковите, оказващи въздействие върху системния риск. Показателите на риска може да бъдат доста ниски във фазите на растеж, когато възникват някои рискове и слабости, а при появата на напрежение рязко да нараснат. Така например поетият в търговския портфейл на банката пазарен риск може лесно да бъде подценен, ако бъде оценяван в рамките на кратки периоди на държане. Тези трудности при възприемането на риска се дължат отчасти на недостатъчната информираност по отношение на системния риск и са обяснени от някои теории в областта на поведенческите финанси, в т.ч. липсата на далновидност при бедствия (disaster myopia) и когнитивния дисонанс. За обстоен преглед вж. Borio et al. (2001 г.).

⁸ Когато икономиката се свива и стойността на обезпеченията пада, информационните асиметрии по отношение на качеството на клиентските счетоводни баланси може да доведат до ситуация, при която дори кредитополучатели с високо рентабилни проекти срещат затруднения при получаване на финансиране. При подобряване на икономическите условия и повишаване на стойността на обезпеченията може да настъпи обратната ситуация. Тези аргументи предполагат, че процикличните ефекти може да засегнат по-силно тези кредитополучатели, които са по-зависими от асиметрична информация, в т.ч. малки и средни предприятия, които нямат външен кредитен рейтинг и не спазват обширни изисквания за оповестяване.

произтича от неподходящата реакция⁹ на участниците във финансовата система към промените в икономическите условия.

Променливото качество на счетоводните отчети на банките се влияе също и от счетоводните правила. По същество реализираните или нереализираните печалби вследствие на увеличение на цените на активите, отразени в справедливата цена на активите, или подобреното кредитно качество, отразено в по-ниските изисквания за провизиране за банките, биха могли да подобрят отчетите за приходите и разходите на банките и следователно състоянието на собствените им средства, предоставяйки по този начин основа за допълнително разрастване на кредитирането¹⁰.

6. Тъй като процикличността е вследствие на редица фактори, точното въздействие на минималните капиталови изисквания е трудно да бъде определено. По-специално, значителни затруднения продължава да създава разграничаването на влиянието на кредитното предлагане от това на кредитното търсене, тъй като както изместването на търсенето, така и изместването на предлагането влияят на лихвените проценти и кредитните обеми на банките. За да бъде определено правилно това влияние, е необходим подробен и достатъчно широк набор от данни, който обаче все още не е наличен, тъй като ДКИ се прилага едва отскоро. Ето защо първата оценка, изложена в настоящия доклад, се основава отчасти на качествени данни, събрани от банки и кредитополучатели.
7. Въздействието на ДКИ може да бъде проциклично, само когато са изпълнени определени условия. За да се определи степента на тяхната емпирична приложимост, настоящият доклад следва предложената от ЕЦБ структура, като търси отговори на следните въпроси:
 - Дали по-високата чувствителност на рамката на ДКИ към риска задълбочава цикличността на минималния изискуем капитал (МИК) и ако това е така, до каква степен?
 - Дали цикличните капиталови изисквания оказват влияние върху равнището на държания от банките капитал и кредитното предлагане от страна на банките?

⁹ В някои случаи тези реакции се обясняват от средносрочните отклонения в структурите на възнаграждения или от т.н. „стадно“ поведение (склонност на пазарните участници да следват общ модел на поведение). Политиката на възнаграждение във финансовите институции може да окаже допълнително проциклично въздействие, ако успехът се възнаграждава (прекомерно), а неуспехът се наказва в недостатъчна степен, както например е случаят с базираните на краткосрочни печалби бонуси, които се изплащат незабавно, без да съдържат корекция за риск или отложено плащане с цел да бъдат отчетени бъдещите резултати на стопанската единица или на институцията като цяло. За обстоен преглед вж. Borio et al. (2001 г.).

¹⁰ В противен случай при спад на икономиката развитието на пазара може да доведе до намаляване на справедливата цена на активите, а също и до по-високи изисквания за провизиране. Тези корекции към намаляване на оценката на активите и нарастващите кредитни загуби биха могли да доведат до по-строги условия за кредитиране и намаляване на кредитирането от страна на банките.

- Дали цикличността на кредитното предлагане от страна на банките оказва задълбочаващо проциклично въздействие върху икономическия цикъл?

3. ЦИКЛИЧНОСТ НА МИНИМАЛНИЯ РЕГУЛАТОРЕН КАПИТАЛ

- В сравнение с Базел I приемането на ДКИ доведе до увеличаване на чувствителността на капиталовите изисквания към риска, като банките получиха възможност да възприемат подходи за определяне на регулаторния капитал, които съответстват на тяхната позиция и на сложността на тяхното управление на риска. Вътрешнорейтинговият (IRB) подход например позволи на банките да определят капиталовите изисквания за кредитен риск посредством използването на собствените си данни за риска, в т.ч. вероятност от неизпълнение (PD), загуба при неизпълнение (LGD) и експозиция при неизпълнение (EAD)¹¹.
- Поради очакваното в рамките на ДКИ увеличение на чувствителността на регулаторните капиталови изисквания към риска бе широко застъпено мнението, че с времето тяхната променливост (или цикличност) би нараснала. Тъй като изискванията за кредитен риск представляват повече от 80 % от общия МИК по стълб 1, по принцип се счита, че основният фактор за потенциалната цикличност на МИК е включването на параметрите на кредитния риск съгласно вътрешнорейтинговите подходи в процеса на изчисляване на рисковопретеглените активи (RWA), въпреки че и при трите подхода — стандартизиран подход¹², основен вътрешнорейтингов подход¹³ и усъвършенстван вътрешнорейтингов подход, се очаква рисковите тегла да съответстват на макроикономическите условия. Тъй като при икономически подем вероятността от неизпълнение на дадена експозиция намалява, а при

¹¹ По отношение на относителното въздействие на отделните параметри на риска в рамките на вътрешнорейтинговия подход PD се счита за основен източник на цикличността, докато въздействието на LGD и EAD също може да бъде от значение, но в по-малка степен. Интервалът, в рамките на който капиталовите изисквания варират, може да зависи наред с други фактори и от това дали банките са внедрили система от типа „Point-in-Time—PIT“ (отделна точка във времето) или „Through-the-Cycle—TTC“ (пълнен цикъл) в своите вътрешнорейтингови процеси. За TTC рейтингите е характерно, че не се променят незабавно вследствие на измененията в макроикономическите условия и следователно те са по-слабо зависими от динамиката на икономическия цикъл. Базел II и ДКИ препоръчват използването на системи за определяне на TTC рейтинг, като средство за смекчаване на евентуалната волатилност на капиталовите изисквания. Все пак, тъй като банките предпочитат да използват актуални данни и системи за ранно предупреждение, а също и поради трудностите, свързани с получаването на необходимия набор от данни, те използват основно подхода PIT, особено по отношение на експозициите към МСП и клиентите на дребно.

¹² При стандартизирания подход се очаква изискванията да се изменят по-слабо, тъй като банките използват рискови тегла, които са базирани на външни рейтинги (по-често определяни на база TTC), присъдени от агенции за външна кредитна оценка.

¹³ При портфейлите с вземания от предприятия се очаква определените посредством основния вътрешнорейтингов подход рисковопретеглени активи да бъдат по-слабо зависими от бизнес цикъла спрямо активите, определени посредством усъвършенствания вътрешнорейтингов подход, тъй като при последния банките използват собствените си оценки на LGD и EAD. Вътрешно оценените LGD и EAD се считат за по-силно зависими от бизнес цикъла в сравнение с надзорните оценки, използвани в рамките на основния вътрешнорейтингов подход.

спад тя се увеличава, в рамките на вътрешнорейтинговите подходи се очаква промяната на капиталовите изисквания да бъде аналогична¹⁴.

10. Осъществяването на изчерпателен анализ на цикличността на МИК би изисквало пълен бизнес цикъл. Към настоящия момент наличните данни се отнасят само за три времеви момента¹⁵, което не представлява надеждна основа за окончателни отговори.
11. Според анализа, изготвен от Съвместната оперативна група за въздействието на новата капиталова рамка, МИК¹⁶ съгласно ДИК е бил през декември 2008 г. по-нисък със средно 10,6 % за банките от първа група¹⁷ и 6,1 % за банките от втора група спрямо изисквания съгласно Базел I¹⁸. Същевременно между юни и декември 2008 г. МИК нараства с 8,3 % за банките от първа група и с 0,1 % за банките от втора група. Тези промени могат да се обяснят с увеличението на рисковопретеглените активи на банките от първа група с 8,2 % и с намалението на рисковопретеглените активи на банките от втора група с 1,5 %. Размерът на съвкупните експозиции обаче нарасна с по-бърз темп от рисковопретеглените активи, т.е. със съответно 10,7 % и 2,8 %, което показва, че увеличението на МИК между юни и декември 2008 г. не е предизвикано от нарастване на риска на експозициите¹⁹.
12. През юни 2009 г. МИК съгласно ДКИ за банките от първа и втора група продължи да бъде по-нисък от изисквания съгласно Базел I (със съответно 7,7 % и 5,5 %). Между декември 2008 г. и юни 2009 г. рисковопретеглените активи на банките от първа група намаляха с 2,1 % въпреки увеличението на

¹⁴ Освен параметрите на кредитния риск цикличността на капиталовите изисквания може да бъде повлияна и от използването на продукти за прехвърляне на кредитен риск, като например секюритизациите. При благоприятни условия секюритизационните пазари подпомагат прехвърлянето на кредитен риск от отделните институции, като по този начин облекчават капиталовите позиции на банките. Актуалните събития показаха, че тази функция за прехвърляне на риска не винаги може да се прилага ефективно при неблагоприятни пазарни условия, които от своя страна могат да подсилят неблагоприятните последици за капиталовите позиции на банките.

¹⁵ Юни 2008 г., декември 2008 г. и юни 2009 г. за около 60—80 използващи вътрешнорейтингов подход банки от четиринадесет страни.

¹⁶ Без да се отчитат временните долни граници.

¹⁷ Една банка спада към първа група, ако капиталът ѝ от първи ред надхвърля 3 млрд. EUR, тя действа на международно равнище и е добре диверсифицирана.

¹⁸ Въздействието на ДКИ върху капиталовите изисквания при определянето на кредитния риск съгласно вътрешнорейтинговите подходи може би все още не е напълно отразено в оповестените от банките данни, тъй като банките прилагат отчасти стандартизирания подход. През декември 2008 г. делът на експозициите, спрямо които отчасти се използва стандартизираният подход, бе значителен както за банките от първа (31 %), така и за тези от втора група (40 %).

¹⁹ На практика през декември спрямо юни 2008 г. МИК на експозиция — показател за нивото на риска — или не се е променил (за банките от първа група), или леко е намалял (за банките от втора група). Докато на портфейлно ниво средните PDs при банките от първа група нараснаха, редовните PDs останаха на практика непроменени, което показва, че нарастването на средните PDs е предизвикано от нарасналия брой неизпълнения. Доколкото нарастването на PDs отразява по-големия дял експозиции в неизпълнение, ефектът на растящата средна PD върху рисковопретеглените активи е по-индиректен, тъй като рисковото тегло на експозиция в неизпълнение е нула (с някои изключения при усъвършенствания вътрешнорейтингов подход). Рискът бива отчитан посредством очакваната загуба, за която следва да се заделят провизии (при недостатъчен размер на провизиите се извършва приспадане от капитала). Освен това за голям брой експозиции LGDs бяха по-ниски през декември спрямо юни 2008 г.

съвкупните експозиции с 0,3 %. При все това МИК на банките от първа група нарасна с 3,7 % главно вследствие на по-високия приспаднал капитал за свързани дружества и секюритизациите, а също и на недостатъчните провизии за неочаквани загуби. Ето защо бъдещото наблюдение ще трябва да определи дали компоненти на МИК, различни от рисковопретеглените активи, допринасят за неговата дългосрочна волатилност²⁰.

13. Съществуват редица фактори, които може би са допринесли за тази донякъде изненадваща динамика на рисковопретеглените активи спрямо съвкупните експозиции, включително правителствените програми за подпомагане на банките и преходът към по-нискорискови експозиции в структурата на банковите портфейли. Така например наблюдаваните промени в портфейлната структура, показващи преход от портфейли с висока вероятност от неизпълнение (портфейли с вземания от предприятия) към портфейли с по-ниска вероятност от неизпълнение (портфейли с държавни ценни книжа), частично обясняват защо обсъжданото по-горе увеличение на рисковопретеглените активи е по-слабо от нарастването на размера на експозициите (вж. графика 1 в придружаващия работен документ на службите на Комисията). Това може да се дължи и на времевото закъснение, характерно за процеса на преразглеждане на вероятността от неизпълнение²¹.
14. Регресионните анализи на въздействието на бизнес цикъла върху различни сегменти на банковите портфейли показаха още, че коефициентът на бизнес цикъла²² е положителен за класовете експозиции към дружества и клиенти на дребно и отрицателен за експозициите към държавата²³, което по-скоро съответства на споменатите по-горе констатации, съгласно които банките са променили структурата на портфейлите си в полза на експозиции, за които се предполага, че ще ангажират по-малко капитал.
15. В многонационалния анализ на наличните към декември 2008 г. надзорни данни бе достигнато до заключението, че макроикономическите условия оказват влияние върху параметрите на риска, и по-специално върху вероятността от неизпълнение²⁴. До края на 2008 г. обаче

²⁰ МИК обхваща ефективно числителя и знаменателя на съотношението на регулаторния капитал. Той определя капитала, необходим за покриване на i) 8 % от рисковопретеглените активи; ii) разликите между съвкупните разполагаеми провизии и размера на съвкупната очаквана загуба; и iii) други приспадания.

²¹ Вероятността от неизпълнение се определя посредством данните от ОПР, които не се влияят незабавно от бизнес цикъла и биват публикувани със закъснение. Например, ако от началото на годината приходите на дадено дружество започнат да намаляват, това се отразява в годишните му финансови отчети, които се публикуват през началните месеци на следващата година като тези данни могат да бъдат включени в процедурите за определяне на рейтинга едва няколко месеца по-късно.

²² Представен чрез показателя забавено отклонение на БВП (lagged output gap) и измерен като разлика между фактическия и потенциалния БВП.

²³ Коефициентът е статистически значим (1 %) само за портфейлите с вземания от предприятия.

²⁴ Осъществените от ЕЦБ регресионни анализи на взаимодействието между изменението на отделните входящи параметри на риска и бизнес цикъла установиха, че вероятностите от неизпълнение при портфейлите с вземания от предприятия и при портфейлите с вземания от клиенти на дребно се увеличават по-силно в страните с ниска икономическа активност, измерена като разлика между фактическия и потенциалния БВП за предходния период. Коефициентите, получени за всички портфейли при сходните регресионни анализи по отношение на загубите при

макроикономическите условия не оказваха значително влияние върху МИК на ниво на отделните институции. Това не съвсем интуитивно заключение се дължи в голяма степен на обсъдените по-горе ефекти от реструктурирането на портфейлите.

4. ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА КАПИТАЛОВИТЕ ИЗИСКВАНИЯ ВЪРХУ КРЕДИТНАТА ДЕЙНОСТ НА БАНКИТЕ

16. Регулаторните капиталови изисквания ще оказват влияние върху кредитната дейност на банките, единствено ако постановеното от тях равнище на държания от банките капитал е задължително. Регулаторните изисквания обаче вероятно не са единственият решаващ фактор, който банките съблюдават при определянето на държания от тях капитал. Икономическите капиталови модели, очакванията на другите пазарни участници и особено изискванията на агенциите за кредитен рейтинг (АКР) може да принудят банките да увеличат равнището на своя капитал, дори когато то вече съответства на регулаторните изисквания.
17. Проведените от ЕЦБ допитвания показват, че АКР играят решаваща роля при определянето на желаното равнище на капитал и че за големите банки, действащи на международно равнище, този фактор вероятно е дори по-значим от регулаторните капиталови изисквания. Това предполага, че промените в желаното равнище на капитал и съответното въздействие върху кредитната дейност на банките могат да бъдат преди всичко повлияни от желанието на отделните институции да получат определени рейтинги от АКР. Аналогично при големите банки икономическите капиталови модели биха могли да бъдат по-важен фактор за разпределянето на капитал от капиталовите изисквания²⁵. Неотдавнашната финансова криза подчерта важността на очакванията на пазарните участници за определянето на равнището на капитал при банките. Изглежда, че натискът върху банките, оказан с цел запазване на капиталовите буфери, е бил предизвикан от опасенията на пазарните участници във връзка с размера и качеството на равнището на капитала през кризисния период, а не вследствие на цикличната волатилност на МИК.
18. Регулаторните капиталови изисквания ще оказват влияние върху кредитната дейност на банките, само когато тя зависи от кредитното предлагане, а не от кредитното търсене. Освен това на фона на другите елементи, влияещи на

неизпълнение, бяха негативни, но статистически незначими. Това вероятно показва, че стойностите на загубата при неизпълнение, записани във вътрешните модели на банките, са донякъде по-инертни от тези за вероятността от неизпълнение и следователно отразяват по-бавно изменението на макроикономическата среда. Поради това е необходимо извадката да обхваща по-дълъг период, за да бъдат осигурени категорични доказателства за очакваната отрицателна връзка между икономическата активност и загубите при неизпълнение. Неспособността да бъде открита връзка между икономическата активност и загубите при неизпълнение може да бъде допълнително обяснена от регулаторните изисквания, които постановяват използването на стресова загуба при неизпълнение.

²⁵ Отговорите на банките, получени в рамките на допитването на Комисията, обаче показват, че регулаторните капиталови изисквания представляват най-важният фактор за определяне на целевото равнище на капитала за банките, независимо дали те прилагат стандартизиран или вътрешнорейтингов подход.

кредитното предлагане и търсене, капиталови изисквания следва също да бъдат определящ фактор за кредитната цикличност. Факторите по отношение на търсенето, които оказват влияние върху растежа на банковите заеми, включват потребителските очаквания, инфлацията и нивата на безработица.

19. Резултатите от проучването на банковото кредитиране (ПБК)²⁶, проведено от ЕЦБ, показват, че ДКИ оказва определено влияние върху кредитните политики на банките. Участвалите в проучването банки съобщиха, че въздействието на ДКИ върху кредитните стандарти е било по-силно изразено при заемите за предприятия (МСП и големи дружества) отколкото при заемите за домакинствата (вж. графика 2). При все това въздействието на ДКИ, отчетено в отделните банки, се различава значително: докато на равнището на цялата еврозона мнозинството от банките посочиха, че до момента ДКИ фактически не е оказала въздействие върху техните кредитни стандарти, между отделните държави се наблюдават значителни отклонения (вж. графика 3). Докато в някои държави банките докладваха, че ДКИ влияе слабо или не влияе на техните политики в областта на кредитирането на предприятия, в други държави до 80 % от банките посочиха, че ДКИ е довела до относително затягане на кредитните стандарти. Аналогично, въпреки че в повечето страни ДКИ доведе до относително затягане на кредитните стандарти, прилагани по отношение на заемите за домакинствата, в няколко държави бе отчетено относително облекчаване вследствие на директивата.
20. Банките, участвали в допитването на Комисията, трябваше да посочат факторите, оказвали ограничаващо въздействие върху тяхната кредитна дейност между октомври 2008 г. и април 2009 г. (вж. графика 4). Въпреки че 47 % от участниците посочиха промените в регулаторния капитал, този фактор бе изпреварен от общо икономическите и/или отрасловите перспективи (95 %), перспективите по отношение на конкретния кредитополучател (79 %) и наличието на обезпечение при новосъздадените предприятия (63 %). Също така актуалните проучвания на ЕЦБ, обхващащи еврозоната, показват, че през последните две години капиталовата позиция на банките (като цяло, не само МИК) оказва влияние върху предлагането на заеми за домакинствата и предприятията, макар и в по-малка степен в сравнение с факторите в категория „възприемане на риска“ (вж. графики 5 и 6).
21. Актуалните събития показват, че някои несъвършенства на регулаторните капиталови изисквания може също да имат проциклично въздействие. В годините на икономически възход, предхождащи сътресението, редица големи банки агресивно увеличаваха своя ливъридж за сметка на съответно по-големи рискове, включително и рисковете в търговския портфейл, които не бяха адекватно покрити от регулаторния капитал. Кризата постави въпроси относно капиталовата адекватност на банките, като в стремежа си към постигане на по-високи капиталови показатели, смятани за подходящи от участниците на пазара, много банки трябваше бързо да се освободят от привлечените заемни

²⁶

В ПБК от юли 2009 г., обхващащо извадка от над 100 банки от еврозоната, бяха включени въпроси относно въздействието на ДКИ върху кредитните политики на банките (оценени чрез техните кредитни стандарти) за периода между първото тримесечие на 2008 г. и второто тримесечие на 2009 г.

средства и да наберат допълнителен капитал при неблагоприятни пазарни условия, което от своя страна също допринесе за нарастване на напрежението. До 50 % от банките докладваха на ЕЦБ, че финансовата криза е оказала отрицателно въздействие едновременно върху техните капиталови позиции (вследствие на значителните обезценки и загуби в търговските портфейли²⁷ и трудности в достъпа до междубанково финансиране) и кредитни решения (вж. графика 7).

22. При все това от анализа на ЕЦБ следва, че неотдавнашното забавяне на кредитния растеж е предизвикано в значителна степен от по-ниското кредитно търсене. Дългосрочните тенденции при съвкупния кредитен растеж и икономическата активност в еврозоната (вж. графика 8) показват, че и в миналото е съществувала тенденция кредитирането да се променя проциклично заедно с бизнес цикъла. Независимо от натиска, на който бяха подложени банките от еврозоната по време на финансовата криза и прехода към ДКИ, актуалното движение на съвкупния растеж на кредитирането следва повече или по-малко историческите тенденции. В общи линии едновременно със спада на икономическата активност се забави и растежът на заемите за домакинствата, докато при заемите за нефинансови предприятия това стана с известно забавяне, което е в унисон с досегашните наблюдения.
23. **Като цяло е трудно да бъде определено до каква степен банковото кредитиране увеличи своята процикличност вследствие въвеждането на ДКИ. Въпреки че представените в настоящия раздел факти свидетелстват за евентуална връзка между ДКИ и поведението на банките при отпускане на кредити, за да се достигне до по-категорични заключения, е необходимо анализът да обхваща по-дълъг период. Освен това е важно да се подчертае, че тъй като въвеждането на рамката Базел II съвпадна със започването на финансовата криза, е особено трудно да бъдат разграничени последствията от тези две събития.**

5. ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ДОСТЪПА ДО КРЕДИТИРАНЕ ВЪРХУ ИКОНОМИЧЕСКИЯ ЦИКЪЛ

24. Последният етап от анализа засяга степента, до която предизвиканите от ДКИ промени в кредитното предлагане на банките са оказали влияние върху икономическия цикъл.
25. За да може ДКИ да има задълбочаващо проциклично въздействие върху реалната икономика, значителен брой от кредитополучателите трябва да бъдат „зависими от банките“, което означава, че те не могат да заместят банковите заеми с някакъв друг източник на финансиране. Данните на ЕЦБ показват, че при новоотпуснатите заеми на нефинансови дружества (вж. графика 9) малките по обем заеми са достигнали своя максимум в средата на 2008 г., но след това са намалели с около 15 %, докато големите по обем заеми са достигнали своя максимум в началото на 2009 г. и до септември 2009 г. са намалели с около 10 %. Макар това да показва, че кредитирането на МСП е било по-силно

²⁷ Извадка от 105 банки от ЕС отчете през 2008 г. загуба по търговската сметка в размер на 94 млрд. EUR, след печалба по търговската сметка (включително нереализирани печалби и загуби) от 82 млрд. EUR през 2007 г.; източници: Orbis, Bloomberg

засегнато от икономическия спад, през последните месеци кредитирането на големи дружества също намаля. Размерът на малките по обем заеми обаче е намалял повече от този на големите, а спредовете между лихвените проценти по малките и големите по обем заеми са нараснали от началото на 2008 г. (вж. графика 10).

26. Проведено неотдавна проучване²⁸ на европейските МСП обаче показва, че въпреки влошените условия на кредитиране повечето от предприятията все още имат достъп до банково финансиране. Резултатите от проучването сочат, че заявленията за получаване на банково финансиране най-често биват одобрявани: 60 % от МСП от еврозоната докладват, че през първата половина на 2009 г. са получили пълния размер на заемите, за които са кандидатствали, докато други 17 % от предприятията са получили част от тях; едва 12 %²⁹ от заявленията са били отхвърлени (вж. графика 11). Сходни оценки бяха получени от Комисията в рамките на отделно допитване до предприятията в ЕС относно достъпа до банков кредит³⁰.
27. По отношение на степента, до която предприятията кредитополучатели са успели да смекчат въздействието на ограниченото кредитиране вследствие на икономическия спад, фактите показват, че пазарното финансиране, например чрез емитиране на акции или дългови ценни книжа, е компенсирало донякъде наблюдавания от края на 2008 г. спад при дългосрочното банково финансиране (вж. графика 12). По отношение на МСП, въпреки че мнозинството от дружествата, кандидатствали за търговски кредит или друга форма на външно финансиране през първата половина на 2009 г., са получили пълния размер на заявените средства, някои предприятия съобщиха, че въобще не са успели да получат финансиране от тези алтернативни източници (съответно 13 % и 15 %, вж. графика 11).
28. **Независимо от данните за протичащото през последните месеци заместване на банково с пазарно финансиране не трябва да се подценява решаващата роля на банките при предоставяне на оборотни и инвестиционни средства, особено като бъде отчетен фактът, че за някои предприятия (главно по-малките) получаването на финансиране от алтернативни източници е свързано със значителни трудности. Освен това съществуващите актуални емпирични данни сочат, че сътресенията при кредитното предлагане могат да засегнат икономическата активност във**

²⁸ Проучване, проведено между 17 юни и 23 юли 2009 г. от ЕЦБ в сътрудничество с Комисията, включващо 6 000 МСП и големи дружества от еврозоната.

²⁹ По-големите дружества имат по-голям шанс да получат заем, тъй като заявленията на само 5 % от големите дружества са били отхвърлени.

³⁰ Обратната информация, получена от 429 предприятия от ЕС/ЕИП, показва, че между октомври 2008 г. и септември 2009 г. са били отхвърлени заявленията за получаване на финансиране под формата на банков кредит на 13 % от предприятията, като този процент е по-висок при МСП (15 %) и по-нисък при големите предприятия (5 %). Отговорите посочват също, че в подгрупата от предприятия, които смятат, че достъпът до банково кредитиране им се отразил неблагоприятно, получаването на средства от друг източник е било по-трудно за МСП отколкото за големите предприятия.

финансовата система на еврозоната, базирана основно на банковата дейност³¹.

6. ЛОГИКА НА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА КАПИТАЛОВИТЕ ИЗИСКВАНИЯ

29. В контекста на решенията на Г-20 Комисията инициира на 26 февруари 2010 г. обществено обсъждане относно пакет от мерки за изменение на ДКИ в областта на управлението на ликвидността и на кредитния риск на контрагентите, определянето на капитала, коефициента на ливъридж, антицикличните действия, финансовите институции със системно значение и единния правилник. Представянето на оценката на тези потенциални изисквания обаче би излязло извън рамките на настоящия доклад³².
30. В контекста на процикличността обаче два въпроса предизвикаха особено внимание непосредствено след кризата: ефектът от понижаването на рейтингите на секюритизациите и заемите за МСП. По-специално, съществуваша притеснения относно неблагоприятните последици за МСП в случай на ограничаване на достъпа до кредитиране и по-високи лихвени проценти вследствие на капиталовата рамка.
31. Корелацията на активите може да бъде описана като зависимост на стойността на активите на кредитополучателя от общото състояние на икономиката — всички кредитополучатели са обвързани помежду си чрез този общ рисков фактор и следователно те следват сходна тенденция на развитие. Корелациите влияят върху рисковите тегла и зависят от класа на активите, тъй като зависимостта на отделните кредитополучатели и класове активи от общата икономика е различна. Като пример за ниска корелация служи портфейлът с вземания от клиенти на дребно, тъй като неизпълнението при клиенти на дребно е с по-индивидуален характер и по-слабо обвързано с икономическия цикъл от това при предприятията. Следователно кривата на загубите е относително плоска и капиталовите изисквания са по-слабо зависими от състоянието на икономиката. Настоящата рамка на ДКИ отчита значението на МСП за европейската икономика и категоризира заемите за МСП, чийто кредитен обем не надхвърля един милион евро, като активи от клас заеми за клиенти на дребно. Следователно капиталовите изисквания за тези заеми са по-

³¹ Carpiello et al. (2009 г.) предоставя емпирични данни за съществуването на канал за банково кредитиране, част от трансмисията на паричната политика в еврозоната. Авторите достигат до заключението, че при кредитното предлагане изменението както на обема, така и на кредитните стандарти, прилагани по отношение на предприятията, оказва значително въздействие върху реалната икономика. Ето защо свързаните с банковия баланс рестрикции, като например задължителни регулаторните капиталови изисквания, могат да окажат отрицателно въздействие върху растежа на реалната икономика, ако те водят до намаляване на кредитното предлагане на банките.

Carpiello et al. (2009 г.) използва панелна стойност под риск (VAR) за еврозоната, обхващаща БВП, цени, краткосрочни лихвени проценти, условия за кредитно търсене и предлагане. Използвайки импулсни функции, авторът установява, че затягането на кредитните стандарти води до значително забавяне на растежа на реалния БВП. Следователно според това заключение ДКИ също би засегнала впоследствие икономическата активност, тъй като ДКИ влияе върху кредитните стандарти на банките.

³² http://ec.europa.eu/internal_market/bank/regcapital/index_en.htm

слабо засегнати от икономическия цикъл и в сравнение с Базел I предлагат значителни предимства за МСП.

32. МИК за секюритизации също играе основна роля. Преди всичко той се базира на външните рейтинги, присъдени от АКР³³. Външните рейтинг предоставят относително стандартизиран, лесно разбираем и независим критерий, който още преди въвеждането на рамката Базел II се бе наложил широко на пазара³⁴. Кредитният рейтинг, присъден на даден транш на секюритизация, е свързан с определено рисковопретеглено капиталово изискване (вж. графика 13). Капиталовите изисквания рязко нарастват, когато секюритизацията има рейтинг по-нисък от BBB-, а всички активи с рейтинг по-нисък от B+ трябва да бъдат изцяло обезпечени с регулаторен капитал, тъй като:

- за подчинените траншове загубите вследствие на неизпълнение при секюритизационните позиции могат значително да надхвърлят загубите при стандартните заеми за предприятия със същата вероятност от неизпълнение; както и
- регулаторите въведоха стимул, с който да накарат банките да не инвестират в рискови подчинени траншове с нисък рейтинг³⁵.

По време на финансовата криза рейтингите на секюритизационните траншове бяха значително понижени от АКР. Не само подчинените, но и първостепенните траншове, които първоначално имаха високи рейтинги, бяха подложени на високи капиталови изисквания. Към края на юни 2009 г. капиталови изисквания за секюритизационните позиции съставляваха средно 6 % от МИК за банките от първа група и 3,2 % за банките от втора група³⁶. Този проблем може да бъде решен чрез по-диференцирани и детайлни капиталови изисквания и поради това капиталови изисквания за секюритизации понастоящем се преразглеждат.

33. За да бъде оценено цялостното въздействие на евентуалните изменения на рамката Базел II върху равнището на капитал, Базелският комитет ще изготви количествена оценка на въздействието. За да бъде определено въздействието

³³ Поради липсата на надеждна данни за корелацията на активите банковите регулатори не подкрепиха идеята да бъде позволено на банките да използват собствени модели за кредитен риск при определянето на капиталовите изисквания. Актуалните наблюдения показаха, че вътрешните модели на банките не осигуряват особено добри резултати.

³⁴ Директива 2009/111/ЕО за изменение на ДКИ изисква от банките цялостна надлежна проверка, включително задържане на 5 % от секюритизирани активи, докато управлението на агенциите за кредитен рейтинг ще бъде обект на Регламента относно агенциите за кредитен рейтинг.

³⁵ Съществуват обаче съществени фактори, които могат да намалят ефекта от нарастването на капиталовите изисквания при влошаване на рейтингите, защото: i) намаляването на рейтинга е придружено от счетоводни загуби от преоценка. Тъй като банковите наредби на ЕС позволяват на банките да компенсират счетоводни загуби от преоценка за сметка на капиталовите изисквания, ефектът от намаляването на рейтинга ще бъде далеч по-слаб за банките, възприели консервативна политика на преоценка по отношение на своите секюритизационни позиции; ii) банките, които са се възползвали от държавни гаранции за секюритизационните си позиции или са ги продали на пазара или на специализирани държавно финансирани дружества („лоши банки“), също ще бъдат изцяло или отчасти освободени от по-високите капиталови изисквания.

³⁶ Към края на юни 2008 г. тези средни стойности бяха 2,9 % за банките от първа и 4,5 % за банките от втора група.

им върху европейските банки и евентуалните последици за банковото кредитиране, Комисията прикани КЕБН за изготви паралелно проучване за ЕС. Важно е да се отбележи, че анализът на КЕБН ще обхваща и малките банки, чиято кредитна дейност е особено важна за МСП.

7. МЕРКИ СРЕЩУ ПРОЦИКЛИЧНОСТТА

34. Умерената процикличност може да се окаже неизбежна, тъй като не е възможно да се постигне по-голяма чувствителност на институциите към риска в даден момент, без да се допусне временната поява на определена цикличност в МИК. В отговор на това ДКИ въведе редица предпазни механизми за ограничаване на евентуалното проциклично въздействие, в т.ч. стрес тестове (като част от стълб 2), временни долни граници за равнището на капитала, по-благоприятни рискови тегла за експозициите към по-слабо зависими от икономическия цикъл кредитополучатели (МСП) и входящи данни за изчисляване на капиталовите изисквания, базирани на дългосрочни наблюдения (за вероятността от неизпълнение) и на прогнози за икономически спад (за загубата при неизпълнение).
35. Неотдавнашната криза обаче показва, че пазарните участници очакват увеличение на равнището на капитала, когато те считат, че състоянието на институцията няма да ѝ позволи да покрие загубите. Като част от регулаторната рамка за капиталови изисквания по-активните антициклични мерки биха могли да спомогнат за възстановяване на доверието в счетоводните отчети на банките и по този начин да намалят вероятността, че банките ще трябва да увеличат капиталовите изисквания или рязко да намалят ливъриджа в своите кредитни портфейли, за да отговорят на очакванията на пазарните участници. Комисията подкрепя изказаното от международните институции, в т.ч. Съвета за финансова стабилност и Базелския комитет, мнение че са необходими допълнителни мерки, за да бъде избегната прекомерната процикличност.

7.1. Капиталови буфери и провизии

36. Комисията обмисля въвеждането на капиталови буфери и/или провизии, обхващащи целия цикъл. И двете мерки имат за цел намаляване на процикличността. Обект на динамичното провизиране са „очакваните“ кредитни загуби по експозиции, а на буферите — „неочакваните загуби“.
37. Освен това съществуват два типа антициклични мерки — тези, които се прилагат въз основа на специфични за банката характеристики на риска (микро ниво), и тези, които се основават на една или повече макроикономически променливи, отразяващи в по-широк контекст системния риск (макро ниво). Динамичното провизиране, капиталовите буфери и предложението на КЕБН за смекчаване на цикличността на МИК (виж по-долу) представляват специфични банкови мерки, които разглеждат характерните за отделната банка рискове.
38. Провизиите за кредитни загуби намаляват отчетения нетен доход за периода, през който провизиите са признати, и намаляват балансовата стойност на заемите. Към настоящия момент в счетоводните стандарти се прилага „моделът

за възникване на загубата“, който позволява загубите да бъдат признати, само ако те вече са възникнали към датата на счетоводния баланс. Действащите стандарти не позволяват провизирането на загуби, които ще настъпят вследствие на очаквани в бъдещето събития³⁷.

39. Поради това за дългосрочните кредитни портфейли, съставени по време на икономически подем, може на практика да не възникне събитие, водещо до загуба, и съгласно действащите международни стандарти за финансово отчитане няма да бъдат заделени провизии за кредитни загуби по отделните заеми. Формирането на провизии по време на целия цикъл („динамично провизиране“) и предложението на СМСС биха накарали банките да заделят провизии за очаквани кредитни загуби. В резултат на това при икономически възход банките биха формирали провизии, които ще действат като буфер при икономически спад.
40. Към момента се разглеждат няколко варианта за ефективно решаване на въпроса за процикличността, като един от тях е подобряването на правилата за провизиране. В този контекст за предпочитане са по-далновидни решения, в т.ч. динамично провизиране, за да могат банките да отчитат по-рано очакваните загуби. СМСС вече работи по изменението на настоящите счетоводни правила в областта на провизирането. Приносът на Базелския комитет ще има за цел ограничаване на процикличността и увеличаване на оперативната ефективност на модела на СМСС.
41. По отношение на капиталовите буфери бяха установени два допълнителни елемента. Първият елемент представлява фиксиран целеви буфер (буфер за запазване на капитала), който надхвърля минималния изискуем капитал и се използва за покриване на загуби при кризисни периоди. Очаква се банките да заделят такъв капитал при благоприятна конюнктура. На банките, които не покриват фиксираната цел, ще бъдат наложени ограничения при

37

Съветът по международни счетоводни стандарти (СМСС) осъществи обширен преглед на МСС 39 „Финансови инструменти“, в т.ч. провизирането на кредитни загуби, и през ноември 2009 г. публикува отделно проектопредложение. Проектопредложението съдържа пет високи стандарта за оценка (модел на очаквания паричен поток, МОПП), които подотчетните дружества следва да използват заедно с принципните насоки, прилагани при определянето на амортизационните разходи. Съгласно предложението методите банките:

а) първоначално ще оценяват очакваните парични потоци за (оставащата) продължителност на финансовия инструмент, включително очакваните кредитни загуби (при отчитане на обезпеченията);

б) ще изчисляват „ефективния лихвен процент“ (вътрешната норма на възвращаемост) въз основа на очакваните парични потоци. Ефективният лихвен процент би бил по-нисък от договорния лихвен процент, тъй като ще бъдат отчитани очакваните кредитни загуби;

в) ще преразглеждат първоначално оценените парични потоци към всяка отчетна дата и при необходимост ще ги коригират.

В сравнение с настоящия модел за възникване на загубата по МСС 39 МОПП би могъл да подобри провизирането на кредитни рискове, тъй като той няма да се нуждае от начално събитие и ще позволява ранното признаване на кредитни загуби. МОПП би подобрил съответствието между договорния лихвен процент и очакваните загуби. Проектопредложението обаче предоставя ограничени насоки относно използването на данни и модели. Фактически то изисква изготвянето на оценка на паричните потоци и очакваните кредитни загуби към отделни точки във времето. Комисията, както и Базелският комитет и други заинтересовани страни са в процес на оценка на предложението на СМСС и ще дадат своя принос за неговото подобряване в съответствие със заложените от Г-20 цели.

разпределянето на капитал (например при изплащането на дивиденди, обратно изкупуване на дялове), докато не бъдат изцяло натрупани фиксираните целеви буфери. Това би гарантирало формирането на капиталови буфери в банковия сектор при наличието на капацитет за натрупване на приходи и тяхното използване при криза. Изискването за увеличаване на капитала при наличието на високи доходи би могло да спомогне за забавяне на прекомерната кредитна експанзия и ливъридж в банковия сектор.

42. Вторият елемент представлява антицикличен капиталов буфер. С него ще се цели постигането на една по-широка макропруденциална цел за защита на банковия сектор от периоди на прекомерен кредитен ръст и за подкрепа на кредитирането при икономически спад. Целевото равнище на антицикличния капиталов буфер ще варира с времето и ще представлява функция на една или повече избрани макроикономически променливи, играещи ролята на индикатор за формирането на рискове на макро ниво. Отклонението на макроикономическите променливи от дългосрочните средни стойности ще разкрива периодите на формиране на рискове на макро ниво, което ще води до увеличаване на буфера за запазване на капитала.
43. Комисията отчита, че посредством вариращ във времето капиталов буфер би могло да се преодолее процикличността на макропруденциално ниво. Тъй като подобна мярка би включвала общоикономическа, парична и макропруденциална оценка, Комисията ще разгледа съвместно с ЕЦБ евентуалните начини за интегриране на тази мярка в новата структура на надзора.

7.2. Смекчаване на МИК

44. КЕБН предложи да се използва процедурата по стълб 2 за адаптиране на свиването на прогнозираната вероятност от неизпълнение при благоприятни условия на кредитиране. На практика методологията е базирана на прилагането на коригиращ фактор, който отразява разликата между актуалната вероятност от неизпълнение и вероятността от неизпълнение при рецесия или съответно нейната дългосрочна средна стойност. Определеният по този начин размер на корекцията намалява при рецесия и расте при икономически растеж, като буферът ще бъде изчисляван аналогично. Следователно буферът ще може да компенсира цикличните изменения на МИК, намалявайки съответно процикличността.

7.3. Ливъридж

45. В периода, предхождащ неотдавнашната финансова криза, ливъриджът във финансовата система нарасна значително, обхващайки както банковия сектор, така и дружества от нерегулираните сектори, като например хедж фондове и инвестиционни дружества с частен капитал. При добра конюнктура високите нива на ливъридж водят до увеличаване на доходите, докато при спад те изострят загубите. Освен това процесът на освобождаване на привлечените заемни средства, наблюдаван в цялата финансова система, доведе до допълнителни поражения за финансовите пазари и икономиката като цяло.

46. В декларацията на Г-20 от 2 април 2009 г.³⁸ се заявява, че „подчинените на риска капиталови изисквания следва да бъдат допълнени от прост, прозрачен и неподчинен на риска показател, който ще бъде сравним на международно ниво, ще отчита адекватно задбалансовите експозиции и ще може да спомогне за ограничаване на нивата на ливъридж в банковата система“. В обществено обсъждане, проведено от Базелския комитет, бе скицирана идеята за ливъридж коефициент, който ще действа като допълнителен показател към подчинената на риска рамка Базел II, постепенно трансформирайки се в процедура по стълб 1 на базата на целесъобразен преглед и калибриране. Подобно на Базелския комитет и Комисията обмисля въвеждането на ливъридж коефициент с цел постигане на следните цели:

- ограничаване на нивата на ливъридж в банковия сектор, което ще спомогне да бъде ограничен свързаният с процеса на освобождаване на привлечени заемни средства риск от дестабилизиране, който може да навреди на финансовата система и икономиката; както и
- въвеждане на допълнителни предпазни механизми срещу грешки в моделите на риска и в изчисленията, като подчиненият на риска показател бъде допълнен от прост, прозрачен и независим показател на риска, базиран върху brutните експозиции.

47. Желателно е преди въвеждането си коефициентът на ливъридж да бъде хармонизиран на международно ниво и адаптиран към съществуващите счетоводни различия. Коефициентът ще бъде калибриран така, че да служи като надежден допълнителен показател към подчинените на риска изисквания, отчитайки предстоящите изменения на рамката Базел II.

7.4. Приети от Комисията мерки

48. През годините на финансов бум схемите за насърчаване на ръководния персонал във финансовите дружества бяха устроени по начин, задълбочаващ процикличността чрез стимулиране на поемането на риск вследствие акцентирането върху краткосрочните печалби при отсъствието на целесъобразно проследяване и адаптиране на риска или на дългосрочните резултати³⁹.

49. За да бъде предотвратен този нежелан ефект от неподходящите структури за възнаграждения, Комисията предложи към изискванията на ДКИ да бъде добавено изричното задължение за кредитните институции и инвестиционните дружества да създадат и поддържат за категориите персонал, чиито професионални задължения имат съществено въздействие върху техния рисков профил, политики и практики за определяне на възнагражденията, които са в съответствие с ефективното управление на риска⁴⁰.

³⁸ Г-20 (2009 г.).

³⁹ Вж. параграф 5 за подробности относно неадекватната реакция на пазарните участници при промяната на икономическите условия.

⁴⁰ СОМ (2009) 362 окончателен.

50. За да бъде подобрена адекватността на капиталовите изисквания за банките, Комисията също предложи изменения на ДКИ за увеличаване на регулаторните капиталови изисквания по отношение на операциите в търговския портфейли и ресекюритизациите, държани в банковия портфейл⁴¹. По време на финансовата криза слабостите на МИК в тези области оказаха допълнително напрежение върху капиталовите позиции на банките, което от своя страна вероятно допринесе за затягането на кредитните стандарти на банките.
51. Също така през 2009 г. Комисията предложи създаването на Европейски съвет за системен риск (ЕССР)⁴², който да осъществява надзор върху финансовата система като цяло. Ако ЕССР бъде основан в съответствие с това предложение, той ще идентифицира системните рискове на европейско равнище и ще издава предупреждения за рискове. Добавянето на устойчива макропруденциално измерение към действащия микропруденциален подход би спомогнало за отстраняване на причините за процикличността, свързани с оценяването на риска и неадекватната реакция на пазарните участници спрямо риска⁴³. Това би подпомогнало навременното установяване на циклите и на натрупването на рискове в системата и при наличието на устойчива връзка с надзорните и политическите органи то би могло да позволи предприемането на своевременни действия, за да се избегне прекомерната волатилност и процикличност при икономически спад.

7.5. Заключение

52. Трябва да се подчертае, че настоящият анализ има индикативен характер, тъй като правилата на ДКИ II бяха приети едва през 2009 г.
53. Комисията констатира, че множество международни институции и комитети подчертаха важността на въвеждането на антициклични мерки в пруденциалната рамка с цел намаляване на прекомерната процикличност във финансовата система. Успоредно на усилията, полагани от Базелския комитет, Комисията ще проучи по-специално вариантите за най-ефективно преодоляване на системния риск и процикличността. Комисията счита, че тези мерки следва да могат да ограничат прекомерното поемане на риск при икономически растеж, но и също и да са разработени по начин, позволяващ при икономически спад те да бъдат използвани за укрепване на устойчивостта на банковия сектор и за подкрепа на кредитните потоци за икономиката.
54. Комисията припомня заключенията на Съвета по икономически и финансови въпроси⁴⁴ в подкрепа на „въвеждането на формиране на провизии в перспектива, което се състои от формиране на провизии, получени от печалби при благоприятна конюнктура, за очаквани загуби от кредитни портфейли и ще спомогне да се ограничи процикличността“. Комисията припомня още препоръката на Г-20, в която се призовава „органите, определящи счетоводните стандарти, спешно да работят съвместно с надзорните и регулаторните органи за подобряване на стандартите за оценяване и провизиране и постигане на

⁴¹ Пак там.

⁴² Вж. СОМ(2009) 499 окончателен.

⁴³ Вж. параграф 5 за подробности по този въпрос.

⁴⁴ ЕКОФИН (2009 г.).

единен набор от висококачествени глобални счетоводни стандарти“. При разглеждането на законодателното предложение Комисията ще отчете текущата работа на международния орган, определящ счетоводните стандарти (СМСС) , и на органите за пруденциален надзор (конкретно Базелския комитет).

8. БИБЛИОГРАФСКИ ИЗТОЧНИЦИ

BIS (2008 г.), „Addressing financial system procyclicality: a possible framework“, пояснение за работната група на Форума за финансова стабилност относно пазарната и институционална устойчивост, септември 2008 г., достъпно на http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_0904e.pdf?noframes=1

Borio, C., C. Furfine, and P. Lowe (2001 г.), „Procyclicality of the financial system and financial stability: issues and policy options“, BIS Документ № 1

Capriello, L., A. Kadareja, C. Kok Sørensen and M. Protopapa (2009 г.), „Do bank loans and credit standards have an effect on output? A panel approach for the euro area“, работен документ на ЕЦБ (предстоящ)

Ciccarelli, M., A. Maddaloni and J.-L. Peydró (2009 г.), „Trusting the Bankers: a New Look at the Credit Channel of Monetary Transmission“, документ, представен на CREDIT 2009 — Конференция на тема кредитен риск, финансовата криза и макроикономиката, Венеция

COM (2009) 362 окончателен, Предложение за директива на Европейския Парламент и на Съвета за изменение на Директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО по отношение на капиталовите изисквания за търговските портфейли и за пресекуритизация и на надзорния преглед на политиките за възнагражденията, достъпно на http://ec.europa.eu/internal_market/bank/docs/regcapital/com2009/Leg_Proposal_Adopted_1307.pdf

COM (2009) 499 окончателен, Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно пруденциалния надзор на макроравнище върху финансовата система от страна на Общността и за създаване на Европейски съвет за системен риск, 23 септември 2009 г., достъпно на http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/committees/supervision/20090923/com2009_499_en.pdf

ЕКОФИН (2009 г.), „Заклучения на Съвета относно процикличността“, 2954-то заседание на Съвета по икономически и финансови въпроси, Брюксел, 7 юли 2009 г., достъпни на http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/109050.pdf

Г-20 (2009 г.), „Declaration on strengthening the financial system“, Лондон, 2 април 2009 г., достъпна на http://www.g20.org/Documents/Fin_Deps_Fin_Reg_Annex_020409_-_1615_final.pdf

Masschelein, N. (2007 г.), „Monitoring pro-cyclicality under the capital requirements directive: preliminary concepts for developing a framework“, работен документ на Националната банка на Белгия № 120